

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยศึกษาเรื่อง“กระบวนการสื่อสารของแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)สมาคมฟ้าสี
รุ้งแห่งประเทศไทยกับการส่งเสริมเข้ารับบริการตรวจสุขภาพทางเพศของกลุ่มชายที่มีเพศสัมพันธ์
กับชายที่มีอายุ 15 – 25 ปี ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล” วัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ

1. ศึกษากระบวนการสื่อสารของแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่ง
ประเทศไทย

1.1 คุณลักษณะของแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย

1.2 ศึกษาการนำเสนอเนื้อหาข่าวสารเกี่ยวกับเอดส์ และการส่งเสริมการตรวจ

สุขภาพทางเพศ

1.3 ศึกษากิจกรรม และวิธีการสื่อสารของแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)สมาคมฟ้า
สีรุ้งแห่งประเทศไทยกับกลุ่มชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15 – 25 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร
และปริมณฑล

1.4 กลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15 – 25 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร
และปริมณฑลมีการตัดสินใจเข้ารับบริการตรวจสุขภาพทางเพศอย่างไร

1.5 ศึกษาผลกระทบจากการสื่อสารที่มีต่อกลุ่มเป้าหมาย

2. ศึกษาการเปิดรับข้อมูลข่าวสารและการตัดสินใจเข้ารับบริการตรวจสุขภาพทางเพศ
ของกลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15 – 25 ปี ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)กับการ
ตัดสินใจเข้ารับบริการตรวจสุขภาพทางเพศของกลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15 -25
ปีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ผลจากการวิจัยสามารถสรุปผล อภิปรายผลและมีข้อเสนอแนะดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 กระบวนการสื่อสารของแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย

1. การวิเคราะห์ผู้ส่งสาร (Sender)

ผู้ส่งสาร ได้แก่แกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม) เป็นกลุ่มเดียวกันกับผู้รับสารคือกลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ15 -25 ปีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งมีระบบสังคมวัฒนธรรมที่เหมือนกัน ได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจ เป็นผู้นำทางความคิดและมีอิทธิพลในการโน้มน้าวใจ ผู้ส่งสารมีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับสารที่เป็นกลุ่มเดียวกัน

แกนนำจะถูกเลือกโดยเจ้าหน้าที่ภาคสนามของสมาคมฟ้าสีรุ้งที่ลงพื้นที่ชุมชนเพื่อเข้าถึงกลุ่มผู้นำชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย (Men Who Have Sex With Men: MSM) และทำหน้าที่เป็นแมวมองเลือกกลุ่มผู้นำ MSM ที่มีจิตอาสา ต้องการเป็นอาสาสมัครภาคสนามและต้องผ่านการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการให้ความรู้เรื่องเอดส์ มีทักษะในการพูดคุยกับเพื่อนๆที่เป็นกลุ่ม MSM

คุณลักษณะของแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม) ประกอบด้วย

1. มีทัศนคติที่ดี แกนนำ(อาสาสมัคร)ในฐานะผู้ส่งสาร มีทัศนคติที่ดีต่อตัวเองเมื่ออยู่ในฐานะผู้ส่งสารภายในกลุ่ม MSM ด้วยกันเอง และต่อเนื้อหาข่าวสารที่ส่งออกไป
2. ความน่าเชื่อถือ แกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)สมาคมฟ้าสีรุ้ง ต้องมีบุคลิกภาพที่ประกอบด้วยการมีสติปัญญา มีความรู้ในเรื่องที่จะสื่อสารดี มีวิจรรย์ญาณ การแสดงออกถึงความปรารถนาดี จริงใจ และเป็นผู้มีศีลธรรมรักษาคำพูดที่มีส่วนที่จะทำให้มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของผู้รับสาร
3. ทักษะและความรู้ แกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม) ต้องมีทักษะเป็นนักฟังที่ดี มีทักษะการสื่อสารให้ความรู้พื้นฐานเรื่องเอชไอวี/เอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ทั้งด้านการป้องกัน การรักษาและการดูแลสนับสนุน และให้ความรู้เรื่องการใช้ถุงยางอนามัยและสารหล่อลื่นมีทักษะการให้คำปรึกษาเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการได้รับเชื้อเอชไอวี
4. แรงจูงใจ แกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม) ต้องมีความสนใจ อยากทำ เพื่อกลุ่มเดียวกันที่เป็นวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย ซึ่งจะทำให้แกนนำมีความรับผิดชอบ กระตือรือร้นในการให้บริการ

2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาร (Message)

แกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)สมาคมฟ้าสีรุ้งมีการสื่อสารโดยใช้วัจนภาษา ที่เป็น ภาษาพูดด้วยการพูดคุย การอธิบายให้ความรู้โรคเอดส์ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การป้องกันการ ติดเชื้อเอชไอวี สื่อสารกับกลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย อายุ 15 – 25 ปี ในกรุงเทพฯ นนทบุรีและปทุมธานี และการใช้วัจนภาษาที่เป็นภาษาเขียนในสื่อเฉพาะกิจ เช่น โปสเตอร์ แผ่น พับ โดยใช้สัญลักษณ์ รูปภาพ และเสนอเนื้อหาที่เป็นข้อความ ประโยคสั้นๆ ที่เป็นเนื้อหาชักจูงใจ เช่น เอดส์รู้เร็วรักษาได้ ที่สามารถสื่อให้กลุ่ม MSM เป้าหมายเข้าใจ มีการให้ข่าวสารเชิงวิชาการ เกี่ยวกับความรู้โรคเอดส์ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี

3. กิจกรรม และวิธีการสื่อสารของแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย

สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทยมีการจัดกิจกรรมด้วยการลงพื้นที่ภาคสนามเข้าไป ตามสถานศึกษาสถานที่ท่องเที่ยว ชานา ที่กลุ่ม MSM เป้าหมายอยู่ การเข้าไปพูดคุยสร้างความ คุ่นเคยความไว้วางใจ แล้วจึงให้ข้อมูลความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีกับกลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย และกิจกรรมภายใน ศูนย์เครือข่ายฟ้าสีรุ้ง(ศูนย์เพื่อน) เป็นสถานที่ ที่กลุ่ม MSMเป้าหมายสามารถเข้าไปหาข้อมูล หรือ ขอความช่วยเหลือได้ตลอดเวลาทำการที่ศูนย์เพื่อนเปิด ศูนย์เพื่อนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่ตั้งอยู่ ในชุมชน เป็นสถานที่พบปะเพื่อให้กำลังใจกัน เสมือนเป็นบ้านหลังที่สองของกลุ่ม MSM การจัด กิจกรรมในศูนย์เครือข่าย(ศูนย์เพื่อน)เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อป้องกัน โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการติดเชื้อเอชไอวีเพื่อลดการติดเชื้อรายใหม่โดยมีกระบวนการเน้น ให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ใช้การสื่อสารระหว่างบุคคล การพูดคุยอย่างเป็นกันเองและส่วนตัว

รูปแบบกิจกรรมการจัดกิจกรรมในศูนย์เครือข่าย(ศูนย์เพื่อน) มี 3 รูปแบบ ได้แก่

1. รูปแบบกิจกรรม การให้ความรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัยด้วยการใช้ ถุงยางอนามัยและลดพฤติกรรมเสี่ยง

2. รูปแบบกิจกรรม ส่งเสริมการเข้ารับบริการ VCT ให้คำปรึกษาก่อนที่จะส่งต่อเพื่อ ตรวจหาเชื้อ HIV

3. รูปแบบกิจกรรม การเข้ารับบริการ STI การให้คำปรึกษา และให้ความรู้เกี่ยวกับ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

วิธีการสื่อสารของแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)

แกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)ใช้วิธีการสื่อสารระหว่างบุคคล มีการพบปะพูดคุยกับ กลุ่มเป้าหมายโดยตรง (Face to Face) เป็นการสื่อสารสองทางระหว่างแกนนำ(อาสาสมัครภาค

สนาม) กับกลุ่มเป้าหมาย MSM มีการสร้างบรรยากาศให้เป็นกันเอง ให้กลุ่มเป้าหมายพูดถึงความต้องการของเขา แคนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)จะฟังมากกว่าพูด และจับประเด็นเพื่อจะให้คำปรึกษาแนะนำที่ถูกต้องกับสิ่งที่กลุ่มเป้าหมาย MSM ต้องการ

4. ผู้รับสาร (Receivers)

ผู้รับสารของสมาคมฟ้าสีรุ้งเป็นกลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15-25 ปี ที่เข้ารับบริการตรวจสุขภาพทางเพศด้วยความสมัครใจในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้ารับบริการตรวจสุขภาพทางเพศ ใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา กลุ่มเป้าหมายทั้งหมดเปิดรับข้อมูลเกี่ยวกับความรู้เรื่องเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์จากเพื่อนชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่เป็นแคนนำและจากสื่อเฉพาะกิจที่เป็นแผ่นพับ โบรชัวร์ ไปสการ์ด นามบัตรที่แคนนำมาแจก อีกทั้งจากการจัดกิจกรรมออกบูธของอาสาสมัครและเจ้าหน้าที่ภาคสนามใน สถานศึกษา หอพัก

5. การป้อนกลับ (Feedback)

ผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายให้ความเชื่อถือแคนนำ ได้รับความรู้ มีทัศนคติที่ดี มีการทบทวนข่าวสารที่ได้รับ ทำให้เกิดการเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมเสี่ยงต่อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เข้ารับบริการตรวจสุขภาพทางเพศตามที่กลุ่มเป้าหมายต้องการ

ส่วนที่ 2 การเปิดรับข้อมูลข่าวสารของกลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15-25 ปี ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

จากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15 – 25 ปี ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่สมัครใจให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นชายกำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา รายได้เฉลี่ย 5,000 – 10,000 บาทกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดเปิดรับข้อมูลเกี่ยวกับความรู้เรื่องเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์จากเพื่อนชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่เป็นแคนนำ (อาสาสมัครภาคสนาม)และจากสื่อเฉพาะกิจที่เป็นแผ่นพับ โบรชัวร์ ไปสการ์ด นามบัตรที่แคนนำมาแจก และจากการจัดกิจกรรมออกบูธของอาสาสมัครและเจ้าหน้าที่ภาคสนามใน สถานศึกษา หอพัก

กลุ่ม MSM เป้าหมายรู้จักสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทยจากการบอกเล่าของเพื่อนชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายด้วยกันที่เป็นแคนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม) และจากแผ่นพับของสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย และส่วนใหญ่ใช้บริการด้านการปรึกษาเกี่ยวกับการติดเชื้อเอชไอวีและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ด้านความหลากหลายทางเพศ ปัญหาครอบครัว วัยรุ่น /สุขภาพอนามัย

กลุ่ม MSM เป้าหมายได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปิดรับด้านเนื้อหาสารของสมาคมฟ้าสีรุ้งมีการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสอดคล้องกับประสบการณ์ ความรู้ของผู้รับสารกลุ่ม MSM เป้าหมาย ด้านการจัดเรียงสารมีความน่าสนใจ เนื้อหาที่นำเสนอ เข้าใจง่ายตรง ไป

ตรงมา มีลีลาการใช้ภาษาที่ดึงดูดความสนใจ ด้านกระบวนการเลือกรับสาร มีการเลือกเปิดรับสื่อ และข่าวสารจากสื่อบุคคลที่เป็นแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม) ที่ใช้การสื่อสารแบบสองทาง มีการพูด เล่าเรื่องที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์กับตัวผู้รับสาร โดยตรงและเปิดรับข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจที่มีลักษณะสื่อทางเดียวที่แกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม) นำมาแจก

ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)กับการตัดสินใจเข้ารับบริการตรวจสุขภาพทางเพศของกลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15 -25 ปี ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

คุณลักษณะของแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)ที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้ารับบริการตรวจสุขภาพทางเพศของกลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15 -25 ปีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่ คุณลักษณะด้านความน่าเชื่อถือของแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)ที่เป็นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายเหมือนกันกับกลุ่ม MSM ทำให้กลุ่ม MSM เป้าหมายมีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันอยู่ในสังคมเดียวกันทำให้กลุ่ม MSM เป้าหมาย เชื่อถือแกนนำและยอมรับการตรวจเลือด คุณลักษณะด้านทัศนคติของแกนนำที่มีต่อตนเองทำให้เกิดความเชื่อมั่นและพร้อมที่จะส่งข่าวสาร มีความเข้าใจความรู้สึก ความคิดของผู้รับสารที่เป็นกลุ่มเดียวกัน ทำให้การส่งเนื้อหาข่าวสารได้ถูกต้องและครบถ้วน ทำให้ผู้รับสารกลุ่ม MSM เป้าหมาย รู้สึกสนิทสนมและพร้อมจะเปิดรับข่าวสารจากแกนนำ คุณลักษณะคุณลักษณะด้านแรงจูงใจของแกนนำที่จะช่วยลดการติดเชื้อ โรคทางเพศสัมพันธ์ของกลุ่มชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายทำให้มาเป็นอาสาสมัครภาคสนามจะทำให้แกนนำมีความกระตือรือร้น ในการทำงาน คุณลักษณะด้านทักษะ ความรู้ การมีทักษะการสื่อสารที่เป็นมิตร พูดคุยอย่างเป็นกันเอง รับฟังความคิดเห็น และให้ข้อมูลความรู้ตามความต้องการของกลุ่ม MSM เป้าหมาย และการมีความรู้ที่ถูกต้อง ครบถ้วนของแกนนำเกี่ยวกับเอดส์ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ทำให้กลุ่ม MSM เป้าหมาย เข้ารับบริการตรวจสุขภาพทางเพศ

5.2 การอภิปรายผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 กระบวนการสื่อสารของแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย

คุณลักษณะของแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)ที่เป็นผู้ส่งสาร

แกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)เป็นสื่อบุคคลที่สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทยใช้เป็นสื่อในการโน้มน้าวและชักจูงใจกลุ่ม MSM เป้าหมายให้เข้ารับบริการตรวจสุขภาพทางเพศ ผลการวิจัยพบว่าความเป็นแกนนำของสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทยจะต้องมีคุณลักษณะความน่าเชื่อถือ ทัศนคติ ทักษะความรู้ และแรงจูงใจในการเป็นอาสาสมัครภาคสนาม ความน่าเชื่อถือของแกนนำที่เกิดจากการที่แกนนำเป็นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย มีประสบการณ์ร่วมกันกับผู้รับ

สารกลุ่ม MSM เป้าหมาย ทำให้ผู้รับสารรู้สึกว่แกนนำมีความน่าไว้วางใจ (Middlebrook, 1974, pp. 161-164) ความน่าเชื่อถือของแกนนำที่กลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายใช้ในการตัดสินใจ ความน่าเชื่อถือของแกนนำคือความคล้ายคลึงกันด้านสังคมที่เป็นชายที่มีความสัมพันธ์กับชาย ความเป็นมิตรเป็นกันเอง และการมีความรู้มากเพียงพอด้วยประสบการณ์ตรง และผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับเอดส์ (สุรพงษ์ โสภนะเสถียร, 2533) เพราะถ้าผู้ส่งสารขาดความรู้สำคัญในการสื่อสารนั้นจะทำให้ผู้รับสารขาดความเชื่อถือในตัวผู้ส่งสาร ขาดความเต็มใจที่จะรับสารจากผู้ไม่รู้อจริง (เบอร์โล, 1960 อ้างในปิ่นนาคา นพพานวัน, 2533) การมีแรงจูงใจทำเพื่อผู้อื่น และการมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง มีความภาคภูมิใจและพร้อมที่จะเป็นผู้ส่งสารให้กับกลุ่มเดียวกันที่เป็นชายที่มีความสัมพันธ์กับชาย (เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์, 2520) การมีทัศนคติที่ดีต่อข่าวสารทำให้การส่งข่าวสารเป็นไปอย่างมั่นใจ ทำให้ผู้รับสารรู้สึกว่สารที่ได้รับมีความน่าเชื่อถือ และน่าสนใจ ทักษะการสื่อสารที่ใช้การพูดคุย ให้คำปรึกษาซึ่งเป็นวัจนะภาษาที่ใช้ในการสื่อสารกับกลุ่ม MSM เป้าหมาย

เนื้อหาสาร (Message) ที่แกนนำสื่อสาร

ลักษณะของเนื้อหาข่าวสารที่แกนนำใช้กับกลุ่ม MSM เป้าหมายพบว่า เป็นเนื้อหาเฉพาะเชิงวิชาการที่เกี่ยวกับสถานการณ์การติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มชายรักชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับสถานบริการต่าง ๆ และรายละเอียดในการติดต่อ พร้อมทั้งสื่ออุปกรณ์เช่นถุงยางอนามัยและสารหล่อลื่นเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายนำไป เพื่อกลุ่มเป้าหมายตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อเอชไอวี ตลอดจนรู้จักวิธีการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ รวมถึงเนื้อหาที่อยู่ในสื่อเฉพาะกิจที่แกนนำนำมาแจกกลุ่ม MSM เป้าหมายเป็น โปสเตอร์ แผ่นพับ โดยเลือกใช้เนื้อหาที่เป็นภาษาเดียวกันกับกลุ่มเป้าหมาย คือเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมความเสี่ยงของกลุ่ม MSM เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายรู้สึกถึงความเป็นคนกลุ่มเดียวกัน การนำเสนอเนื้อหาเป็นประโยค ข้อความสั้นๆ เข้าใจง่ายชัดเจน ความแปลกใหม่ข้อความที่น่าสนใจให้ผู้รับสาร (ไวเบอร์ ธรรม, 1963 อ้างถึงในอุไรรัตน์ ทองคำเชื้อวิวัฒน์, 2542)

กิจกรรมและวิธีการสื่อสาร ที่เป็นช่องทางในการสื่อสาร

แกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทยมีการทำกิจกรรมเอาท์ริช (Outreach) คือการลงพื้นที่เพื่อให้บริการเชิงรุกกับกลุ่ม MSM เป้าหมายที่เข้าถึงยากและไม่ต้องการเปิดเผยตัว ซึ่งอาจมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ รวมถึงปัญหาสุขภาพอื่น ๆ โดยมีสาเหตุมาจากการขาดข้อมูลความรู้และไม่สามารถเข้าถึงบริการที่มีอยู่ในชุมชนอย่างน้อย 3 ครั้ง แกนนำใช้วิธีการสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นการสื่อสารที่มีความเป็นกันเอง และทำให้เกิดความคุ้นเคย ซึ่งช่วยให้เกิดการยอมรับความคิดได้ง่ายขึ้นการสื่อสาร

ระหว่างบุคคลทำให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารสื่อสารแบบเผชิญหน้า (Face to Face) ซึ่งทำให้ผู้สื่อสารสามารถเปลี่ยนแปลงเนื้อหาที่ใช้ในการสนทนาได้รวดเร็วเมื่อคู่สนทนาไม่เห็นด้วย (ลาซาร์สเฟลด์ และคณะ, 1968 อ้างถึงใน สุริตา ชีโนคม, 2545) แคนนำใช้วิธีการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องต่างๆไปเพื่อให้เกิดความคุ้นเคย ซึ่งจะทำให้กลุ่ม MSM เป้าหมายยอมรับผู้ส่งสาร (ฉิรันท์ อนุวัชศิริวงศ์, 2526, น.16) ก่อนให้ความรู้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเรื่องเอชไอวี เอดส์ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมาย MSM มีการให้ถามตอบซึ่ง เป็นการสื่อสารสองทางระหว่างแคนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)กับกลุ่มเป้าหมาย MSM พร้อมการแจกถุงยางอนามัยและสารหล่อลื่น โดยอยู่บนแนวคิด 3 อย่างคือ เข้าใจ เก็บไว้ และใส่ถุง ถ้ายังไม่พร้อมที่จะมีเพศสัมพันธ์ก็ยังไม่ควรมีควรรู้นไปก่อน และประเมินพฤติกรรมของคู่อีก และเมื่อพร้อมจะมีเพศสัมพันธ์แล้วควรใส่ถุงยางอนามัยและใช้สารหล่อลื่น โดยทุกครั้งสอดแทรกเรื่องการป้องกันเอดส์ เน้นความรู้ที่จะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น เรื่องถุงยางอนามัย ทักษะการปฏิเสธต่อรอง ความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เป็นต้น ให้ข้อมูลการลดความเสี่ยงจากการติดเชื้อให้คำปรึกษาเบื้องต้น มีการสร้างบรรยากาศให้เป็นกันเอง ให้กลุ่มเป้าหมายพูดถึงความต้องการของเขาก่อนที่จะชักชวนและสนับสนุนการไปตรวจหาการติดเชื้อเอชไอวี ชักชวนและสนับสนุนการไปคัดกรองและตรวจหาการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ แคนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)จะฟังมากกว่าพูด และจับประเด็นเพื่อจะให้คำปรึกษาแนะนำที่ถูกต้องกับสิ่งที่กลุ่มเป้าหมาย MSM ต้องการ ก่อนที่จะส่งต่อเข้าสู่บริการตรวจหาการติดเชื้อเอชไอวีและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และส่งต่อให้เพื่อนที่ติดเชื้อเข้าสู่ระบบการดูแลสุขภาพ ช่วงห่างในการพูดคุย อยู่ที่สองสัปดาห์ ถึงหนึ่งเดือน ต่อครั้ง เพื่อให้กลุ่ม MSM เป้าหมายได้ลองนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ และได้เกิดทบทวนพฤติกรรมเสี่ยงของตนเอง มีการกำหนดจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่ต้องเข้าถึงให้ชัดเจนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อนรายเก่า รายใหม่ ก็คนต่อสัปดาห์ โดยมีหัวหน้าทีมติดตามเมื่อแคนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)ลงพื้นที่ ต้องรู้ว่าอาสาสมัครไปทำงานอยู่ที่ไหน ทุกครั้ง หัวหน้าทีม ต้องมีการประเมินความรู้ ทักษะการทำงาน และคุณภาพงานของแคนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)ที่ลงพื้นที่อยู่เสมอ เพื่อพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้เข้าถึงผู้นำ MSM ที่มีอิทธิพลต่อกลุ่ม MSM เป้าหมายในพื้นที่ เพราะทำให้เกิดการให้ข้อมูลที่สนับสนุนให้เกิดการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ซึ่งการให้ข้อมูลดังกล่าวทำให้กลุ่มMSMในชุมชนตระหนัก ถึง ความสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานป้องกันเอดส์กับเพื่อนๆ MSM ในพื้นที่เป้าหมายอย่างต่อเนื่องและปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของกลุ่ม MSM ในชุมชนนั้นๆ

ผู้รับสาร

จากการศึกษาผู้รับสารที่เป็นกลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15 -25 ปี ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ของสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย พบว่าเป็นกลุ่มเดียวกันกับผู้ส่งสารคือแกนนำ (อาสาสมัครภาคสนาม) มีระบบสังคมวัฒนธรรมที่เหมือนกัน และมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ส่งสารที่เป็นกลุ่มคนเดียวกัน ทำให้ผู้รับสารและผู้ส่งสารได้มีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน พุดคุยกันกับคนที่มีความชอบในสิ่งเดียวกัน มีแนวคิดในทิศเดียวกัน รวมถึงเข้าใจปัญหาที่ต้องพบต้องเจอเหมือน ๆ กันส่งผลทำให้พวกเขาที่มีทัศนคติที่ดีต่อกันทำให้เกิดความเป็นกลุ่มเดียวกันส่งผลให้ผู้รับสารยอมรับข่าวสารสุขภาพและยอมทำตามที่ผู้ส่งสารชักชวนหรือแนะนำ

ผลกระทบต่อผู้รับสาร

กลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15-25 ปีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความรู้สึกลดลงที่ผู้ส่งสารเป็นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีความคล้ายคลึงกับตนเอง เป็นคนในสังคมเดียวกัน(เบอร์โล, 1960 อ้างในปิ่นนาคานพพานวัน, 2533) สามารถให้ความรู้ที่ถูกต้อง และมีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับสารทำให้แกนนำในฐานะผู้ส่งสารมีความน่าเชื่อถือ ทำให้ผู้รับสารกลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15-25 ปีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเปิดรับความรู้เกี่ยวกับเอดส์ มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกับผู้ส่งสาร มีการทบทวนข่าวสารที่ได้รับทำให้เกิดการเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมเสี่ยงต่อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เข้ารับบริการตรวจสุขภาพทางเพศตามที่กลุ่มเป้าหมายต้องการ

ส่วนที่ 2 การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)กับการตัดสินใจเข้ารับบริการตรวจสุขภาพทางเพศของกลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15 – 25 ปี ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

กลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15 – 25 ปีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีพฤติกรรมเปิดรับข้อมูลการสื่อสารเกี่ยวกับความรู้เรื่องเอดส์ การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย ผ่านแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)หรือสื่อบุคคล ซึ่งเป็นผู้นำทางความคิดที่มีลักษณะทางการให้ข่าวสารแก่ชุมชน และเป็นผู้หาข่าวสารใหม่ๆมาเป็นคนในชุมชน (วิษณุ สุวรรณเพิ่ม, 2525, น.147) และมีความน่าเชื่อถือของข่าวสาร ถือเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลแบบสองทาง ความคู่ไปกับ สื่อเฉพาะกิจ คือแผ่นพับ โบรชัวร์ โปสเตอร์ นามบัตร โปสเตอร์ถือเป็นการสื่อสารแบบทางเดียว จะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพเพื่อให้เกิดการรับรู้เรื่องที่เป็นประโยชน์ของกลุ่มเป้าหมายก่อให้เกิดให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติจนนำไปสู่การตัดสินใจเข้ารับบริการตรวจสุขภาพทางเพศ

ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)กับการตัดสินใจเข้ารับบริการตรวจสุขภาพทางเพศของกลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15 -25 ปี ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)กับการตัดสินใจเข้ารับบริการตรวจสุขภาพทางเพศของกลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15 – 25 ปี ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลถือเป็นการแพร่กระจายนวัตกรรมซึ่งผู้รับสารให้การยอมรับคุณลักษณะเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือ(Source credibility)มีคุณลักษณะที่เป็นกลุ่มคนที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย ทำให้ได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจจากกลุ่มชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย จะเห็นว่าความคล้ายคลึงกันของผู้ส่งสารและผู้รับสารจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและความคิดของผู้รับสาร (เกศินี จุฑาวิจิตร, 2540:82-88) การมีจิตอาสาในการทำงาน มีความรับผิดชอบ เสียสละเข้าใจและยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความจริงใจ ไม่ตัดสินผู้อื่นและสามารถรักษาความลับของกลุ่มเป้าหมายได้เป็นอย่างดีเป็นและความเป็นผู้นำทางความคิดที่สามารถชักจูงโน้มน้าวใจมีคุณลักษณะที่เป็นกลุ่มคนที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย จะเห็นว่าความคล้ายคลึงกันของผู้ส่งสารและผู้รับสารจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและความคิดของผู้รับสาร (เกศินี จุฑาวิจิตร, 2540:82-88) การมีจิตอาสาในการทำงาน มีความรับผิดชอบ เสียสละเข้าใจและยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความจริงใจ ไม่ตัดสินผู้อื่นและสามารถรักษาความลับของกลุ่มเป้าหมายได้เป็นอย่างดีทำให้ผู้รับสารกลุ่ม MSM เป้าหมายรู้สึกปลอดภัยที่จะถามหรือตอบคำถามเกี่ยวกับปัญหาของตนเอง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของรัชชัช กิจรัตนกุล(2540)พบว่าปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารคือการสร้างความอบอุ่นใจ และคุณสมบัติของผู้ส่งสาร ทำให้กลุ่ม MSM เป้าหมายเปิดรับข่าวสารและทำตามคำแนะนำของแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)

เหตุผลที่การสื่อสารของแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทยเป็นการแพร่กระจายนวัตกรรม

1.1 นวัตกรรม (Innovation) มีนวัตกรรมการสื่อสารของแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย เกิดขึ้นจากการที่ชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายให้ความรู้ด้านสุขศึกษา (Health Education) เรื่องของการสอนหรือแนะนำให้สวมถุงยางอนามัยและใช้สารหล่อลื่น รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ในกลุ่มด้วยกันเองเป็นแบบเกย์บอกเกย์เป็นสิ่งที่ประโยชน์ต่อการดูแลสุขภาพอนามัยของชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ เกิดทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพอนามัย ในที่สุดเกิดพฤติกรรมที่ถูกต้องทำให้เกิดสุขภาพอนามัยที่ดีของบุคคล เพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และลดการติดเชื้อร้ายใหม่ ลดการเสียชีวิตจากเอดส์ ทั้งนี้ผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวนี้ชี้ชัดว่าผู้รับนวัตกรรมโดยรวมล้วนตระหนักดีว่าหาก

ตนเองยอมรับและปฏิบัติตามคำแนะนำดังกล่าวการปฏิบัติตามจะเกิดผลดีในการลดโอกาสเสี่ยงจากการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และหากไปตรวจสุขภาพทางเพศแล้วและหากพบว่าติดเชื้อเอชไอวีหรือโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ก็สามารถรักษาได้ช่วยลดความรุนแรงของโรค โดยไม่ควรมียุทธศาสตร์ด้านจิตวิทยามาเกี่ยวข้อง เช่นค่าใช้จ่าย ความไม่สะดวกสบาย ความเจ็บป่วยและความอาย

ปัจจัยที่ทำให้นวัตกรรมถูกยอมรับน่าจะเป็นผลมาจากคุณลักษณะ 5 ประการดังต่อไปนี้

1.1.1 ธรรมชาติประโยชน์ที่เหนือกว่าสิ่งที่มีอยู่เดิม (Relative Advantage) คือยอมรับนวัตกรรมได้ไม่ยากนักแม้ว่าจะจะเป็นแนวทางซึ่งดูเหมือนจะขัดแย้งกับวิถีชีวิตแบบทันสมัยในปัจจุบันดังที่ได้กล่าวไปแล้วในบทนำกล่าวถึงเรื่องของแนวคิดเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ตัดสินใจมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ป้องกัน ทำให้เกิดผู้ติดเชื้อรายใหม่ เพิ่มมากขึ้นในทุกกลุ่มประชากร แนวคิดดังกล่าวคือมักจะคิดว่า 1) คู่เพศสัมพันธ์เป็นคนรัก เป็นแฟน หรือ เป็นสามีภรรยา 2) คู่เพศสัมพันธ์อายุน้อยกว่า ไม่น่าจะติดเชื้อเอชไอวี 3) คู่เพศสัมพันธ์ยังเรียนอยู่ 4) คู่เพศสัมพันธ์ไม่ได้ขายบริการทางเพศ และ 5) คู่เพศสัมพันธ์คนนั้นดูดี บุคลิกดี ผิวพรรณดี สาเหตุของการติดเชื้อมาจากความเชื่อของคนกลุ่มนี้ปลอดภัยจากเชื้อเอชไอวี จึงมีเพศสัมพันธ์ด้วยโดยไม่สวมถุงยางอนามัย และไม่นิยมนตรวจเลือดก่อนมีเพศสัมพันธ์เพราะเชื่ออีกว่าเป็นการแสดงความไม่ไว้วางใจกัน ความเชื่อดังกล่าวแพร่หลายมากในกลุ่มประชากรอายุระหว่าง 15 – 35 ปี แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงและมีผลต่อจำนวนกลุ่มผู้ติดเชื้อรายใหม่ที่เพิ่มขึ้น ในกลุ่มซึ่งมีอายุระหว่าง 18 – 30 ปี (วีรสิทธิ์ สิทธิไทรย์, 2553)

1.1.2 ความสอดคล้อง (Compatibility) คือ การที่แกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)เป็นกลุ่มMSM เหมือนกันทำให้พวกเขามีความไว้วางใจกัน“รู้จักและคุ้นเคย” มีวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตแบบเดียวกัน จึงยอมรับนวัตกรรมที่เข้ากันได้

1.1.3 ความยากง่าย (Complexity) คือ ความที่เป็นผู้มีความรู้มีทักษะทั้งยังเปิดรับข่าวสารมากทำให้มีความตระหนักว่า ตนเองต้องกับเจอกับปัญหาสุขภาพอะไรบ้างโดยที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ จึงยอมรับถึงการสวมถุงยางอนามัยและสารหล่อลื่นเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

1.1.4 ความสามารถในการนำไปทดลองใช้ได้ (Trialability) จากความเป็นกลุ่มวัยรุ่น เป็นวัยที่ชอบอยากรู้อยากทดลองจึงเป็นการง่ายที่จะลองนำนวัตกรรมไปใช้ กล่าวคือเมื่อแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)มีการนำถุงยางอนามัยและสารหล่อลื่นมาแจกก็สามารถนำมาทดลองใช้ได้เลยและมีใช้การทดลองใช้เป็นระยะ ๆ จนเกิดความคุ้นชินว่าต้องใช้เพื่อจะช่วยลดพฤติกรรมเสี่ยงได้

1.1.5 ความสามารถสังเกตได้ (Observability)เมื่อผู้ยอมรับนวัตกรรมที่เป็นกลุ่มเฉพาะเห็นตัวอย่างที่แกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)และเพื่อน ๆ เห็นว่าการยอมรับนวัตกรรมใหม่นั้นทำให้สามารถลดพฤติกรรมเกี่ยวกับการติดเชื้อเอชไอวีและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้

ซึ่งจากเหตุผลทั้งหมดดังที่ได้กล่าวมานี้จึงทำให้กลุ่มชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15 – 25 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร มหานครและปริมณฑล ยอมรับนวัตกรรมของการสื่อสารสุขภาพแนวทางนี้เข้ามาปฏิบัติในสังคม เข้ามาเป็นทางเลือกใหม่ในการดูแลสุขภาพของตนเอง แนวคิดดังกล่าวจึงเป็นที่ยอมรับของกลุ่มชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15 – 25 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ได้อย่างไม่ยากนัก

1.2 ช่องทางในการส่งผ่านนวัตกรรม (Communication channels)

ช่องทางในการส่งผ่านนวัตกรรมแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)ใช้การสื่อสารผ่านสื่อบุคคล ซึ่งเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลแบบสองทาง แบบปากต่อปากเป็นการสื่อสารในรูปแบบเผชิญหน้า(Face To Face Communication) ทำให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถรับรู้อารมณ์ ความรู้สึกของกันและกัน ส่งผลให้การสื่อสารผ่านบุคคลเกิดความน่าเชื่อถือ และผ่านช่องทางสื่อเฉพาะกิจ ได้แก่ แผ่นพับ โปสเตอร์ ที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ เมื่อมีผู้ส่งสารที่เป็นแกนนำนำมาให้ และใช้ในการทำกิจกรรมที่สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทยจัดขึ้น เพื่อให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับข้อมูลสุขภาพเกี่ยวกับประโยชน์ของกลุ่มเป้าหมายทำให้เกิดการเปลี่ยนทัศนคติจนนำไปสู่การตัดสินใจเข้ารับบริการตรวจสุขภาพทางเพศ

สำหรับสื่อที่ใช้ในการเผยแพร่“สาร” ก็หมายถึง ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรม ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ส่งไปยัง “ผู้รับสาร” ก็คือ สมาชิกในระบบสังคม คือ กลุ่มชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15 – 25 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร มหานครและปริมณฑล ผู้ส่งสารคือ แกนนำ (อาสาสมัครภาคสนาม)เป็น ผู้ประจักษ์หรือคิดค้นนวัตกรรม เป็น ผู้นำทางความคิด (Opinion Leader) ซึ่งผู้คิดค้นนวัตกรรมต้องการที่จะเผยแพร่มายังสมาชิกในระบบสังคมโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการยอมรับนวัตกรรมนั้นๆ ซึ่งช่องทางในการยอมรับนวัตกรรมนี้คือสื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ

การยอมรับนวัตกรรมนี้การสื่อสารระหว่างบุคคลที่เป็นแบบชายที่มีเพศสัมพันธ์บอกกันเองหรือแบบเกย์บอกเกย์เป็นกุญแจที่สำคัญสู่ความสำเร็จของการแพร่กระจายนวัตกรรม การสื่อสารด้วยการสนทนาอาศัยการพูดคุยแบบปากต่อปากพร้อมแจก แผ่นพับ โปสเตอร์ นามบัตรซึ่งสื่อเฉพาะกิจ (Specialized media) สื่อที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะเพื่อสื่อข้อมูลข่าวสารไปถึงผู้รับนวัตกรรมเพื่อกระตุ้นความสนใจ และแจ้งข้อมูลข่าวสารบางอย่างให้กลุ่มเป้าหมายได้รับทราบ เช่น แผ่นพับ แผ่นใบปลิว ใบปิด ป้ายผ้า ป้ายหน้าร้าน ป้ายแขวน ป้ายตั้ง ป้ายไฟ ทราย หลากโป่ง ตัวการ์ตูน

(ชมพูนุท นุตาคม, 2544, น. 92-93) กระบวนการของการแพร่กระจายนวัตกรรมต้องเริ่มด้วยการให้ข้อมูล ชักจูงโน้มน้าวใจ ตัดสินใจนำไปใช้จนเกิดการความเคยชินและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สิ่งที่คล้ายกันระหว่างผู้แพร่กระจายนวัตกรรมและผู้มีศักยภาพที่จะรับนวัตกรรมนั้นคือความน่าเชื่อถือ ภาษา คำนิยม ทศนคติ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม นั่นคือความเป็นคนระบบสังคมเดียวกัน

1.3 ระยะเวลาที่เกิดการแพร่กระจาย (Time)

1.3.1 ชั้นของการรับรู้ (Knowledge) กลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15 – 25 ปีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้รับข่าวสารผ่านแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)ซึ่งเป็นสื่อบุคคลพร้อมกับสื่อเฉพาะกิจ เปรียบเสมือนสารที่ส่งไปยังผู้รับสารเพื่อให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การรับรู้นี้ไม่เพียงบอกพฤติกรรมเสี่ยงเท่านั้น ยังแจกอุปกรณ์คือถุงยางอนามัยและสารหล่อลื่นเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้น

กลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15 – 25 ปีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สามารถรับรู้ถึงประโยชน์ของการเข้ารับบริการตรวจสุขภาพทางเพศ รับรู้สถานที่ที่ให้บริการหากมีปัญหาว่าควรควรไปใช้บริการที่ไหนอย่างไร มีสถานที่ติดต่อที่ง่ายและสะดวกในการเข้าไปใช้บริการอีกด้วยซึ่งผลพวงมาจากการเผยแพร่นวัตกรรมที่ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ของผู้บริโภค เพื่อให้สอดคล้องและเข้ากันกับ Everett Rogers (1995) ได้อธิบายว่า นวัตกรรม (Innovation) หมายถึง แนวความคิด การปฏิบัติ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อนหรือการดัดแปลงตัวนวัตกรรมซึ่งมีอยู่จากของเดิม ให้ทันสมัยและใช้ได้ดียิ่งขึ้น เมื่อนำสิ่งใหม่เหล่านั้นมาใช้ในการทำงานแล้ว จะทำให้การทำงานนั้นมีประสิทธิผลดีขึ้น และมากขึ้นกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ จะเห็นได้ว่านวัตกรรมนี้มีส่วนทำให้กลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15 – 25 ปีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความสะดวกสบายเมื่อเข้ามาใช้บริการตรวจสุขภาพทางเพศ

1.3.2 การจูงใจ (Persuasion) กลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15 – 25 ปีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รับรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมจากสื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจจากการสื่อสารในระดับบุคคล ที่มีการพูดคุยโต้ตอบระหว่างกัน สามารถถาม-ตอบ ข้อข้องใจได้ทันทีทันใด แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดของการยอมรับนวัตกรรม คือ การจูงใจและโน้มน้าวใจ ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่าทราบข้อมูลเกี่ยวกับสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย ข้อมูลความรู้เรื่องเอดส์และโรคติดต่อทางเพศ สัมพันธ์จากแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม) ซึ่งจัดได้ว่าเป็นสื่อบุคคลที่กลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์ กับชายซึ่งเป็นการสื่อสารในรูปแบบเผชิญหน้า (Face to Face

Communication) ทำให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถรับรู้อารมณ์ ความรู้สึกของกันและกันได้ ส่งผลให้การสื่อสารผ่านสื่อบุคคลเกิดความน่าเชื่อถือ ด้วยคุณลักษณะของสื่อบุคคลที่เป็นสื่อที่เคลื่อนไหวได้ ทำให้การสื่อสารผ่านช่องทางนี้สามารถกระจายข่าวสารได้อย่างรวดเร็วและเป็นวงกว้าง เพื่อให้สอดคล้องเข้ากัน(Middlebrook 1974, pp.161-164) ได้อธิบายว่าความน่าเชื่อถือในที่นี้คือ ระดับของความรู้สึกที่ผู้รับสารรู้สึกว่าคุณส่งสารเป็นที่น่าไว้วางใจ (Trustworthy) และมีความสามารถ (Competent) ถ้าผู้รับสารเป้าหมายมีความรู้สึกว่าคุณ พัฒนาหรือผู้นำความคิดมีความน่าเชื่อถือ ผู้รับสารก็จะมีแนวโน้มที่จะยอมรับสารจากพวกเขาเหล่านั้น

กลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15 – 25 ปีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้รับการโน้มน้าวใจหรือชักจูง จากแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม) เนื่องจากเป็นผู้นำทางความคิด (Opinion Leader) คือเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการชักจูง หรือมีอิทธิพลต่อความนึกคิดหรือการเปลี่ยนแปลงความประพฤติปฏิบัติ ของผู้อื่นการพูดแสดงความคิดเห็น การให้ความชื่นชอบในผลิตภัณฑ์นั้น ๆ เป็นศูนย์กลางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารในลักษณะนี้เป็นการสื่อสารแบบสองขั้นตอน (Two step flow of communication) เพื่อให้สอดคล้องและเข้ากัน(เสถียรเชยประทับ (การสื่อสารและการพัฒนา) ได้กล่าวไว้ว่า ช่องสารที่เป็นสื่อระหว่างบุคคลสามารถปฏิบัติภารกิจต่างๆ ต่อไปนี้ได้ดี คือ การไหลของข่าวเป็นแบบบุคคลวิถี (Two Way Communication) ถ้าผู้รับสารไม่เข้าใจสารก็สามารถไต่ถามหรือขอข่าวสารเพิ่มเติมจากแหล่งได้ในเวลาอันรวดเร็ว ส่วนผู้ส่งสารก็สามารถปรับปรุงแก้ไขสารที่ส่งออกไปให้เข้ากับความต้องการ ทำให้ง่ายต่อการโต้ตอบปัญหาต่างๆ ได้ทันที นอกจากนี้ยังสามารถที่จะอธิบายปัญหาต่างๆ ได้อย่างชัดเจนกว่าสื่ออื่น ตลอดจนการสื่อสารที่เกิดจากการเลือกรับ เลือกแปลหรือตีความ และเลือกจำสารได้

จากคุณลักษณะของกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมดังกล่าวข้างต้น พบว่าความเข้าใจถึงลักษณะเฉพาะของกลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15 – 25 ปีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล นี้ สามารถช่วยให้กำหนดเนื้อหาของสารเพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในระยะต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตามจะต้องคำนึงถึงปัจจัยอีกประการหนึ่ง ซึ่งมีส่วนในการแพร่กระจายนวัตกรรมด้วย คือ ระบบสังคม

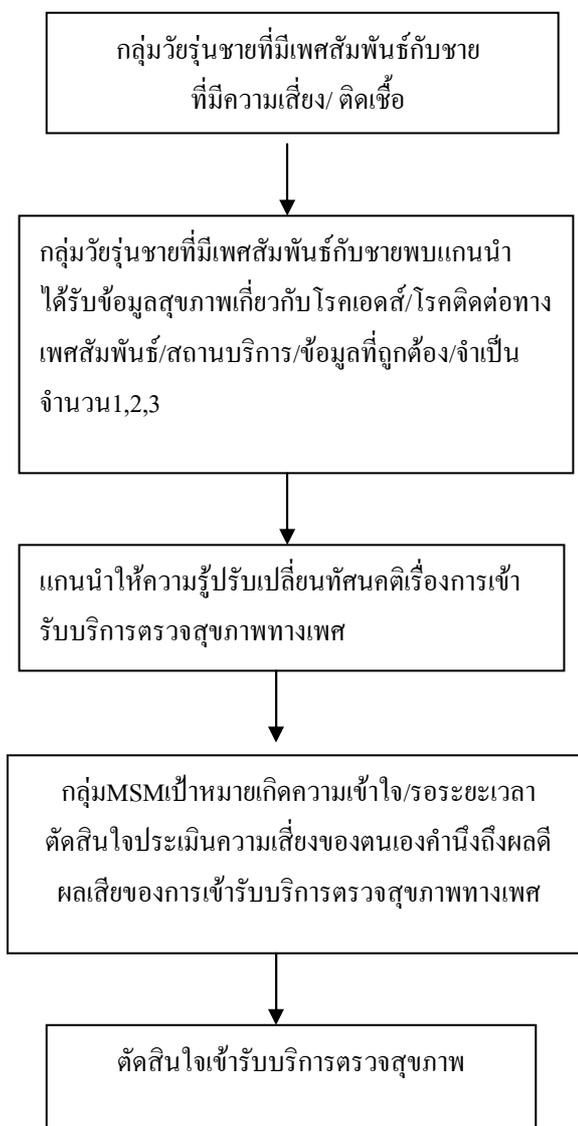
1.4 ระบบสังคม

ในที่นี้นวัตกรรมได้ส่งผ่านไปยังกลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15 – 25 ปีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล คือตัวแม่ที่เป็น MSM เป็นผู้ส่งข้อมูลกลุ่มเป้าหมายให้กับเครือข่ายซึ่งเป็นที่ผู้ประดิษฐ์หรือคิดค้นนวัตกรรมคาดหวังให้บุคคลเหล่านั้นยอมรับนวัตกรรมที่ตนเผยแพร่

ในด้านอัตลักษณ์เป็นปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีอิทธิพลทำให้กลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15 – 25 ปีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตัดสินใจเข้ารับบริการตรวจสุขภาพทางเพศกับสมาคมฟ้าสีรุ้ง เนื่องจากเป็นความเหมือนกันทั้งในด้านวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ เอมมานูเอล โรเซน (2545, น.78) ได้อธิบายว่า ผู้บริโภคมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่มีลักษณะคล้ายตัวเอง ซึ่งจะติดต่อสื่อสารกับคนที่คล้ายกัน

เครือข่ายในสังคมมักมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคลเพราะผู้คนมักจะไม่นึกกล้าคิดกล้าทำอะไรที่ผิดแตกต่างไปจากคนอื่นในสังคมมากนัก ดังนั้นสภาพทางสังคมของกลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายอายุ 15-25 ปี ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีการสื่อสารผ่านแกนนำ (อาสาสมัครภาคสนาม) ซึ่งเป็นตัวแม่เป็นสื่อบุคคลที่เป็นกลุ่มคนในระบบสังคมเดียวกัน ความน่าเชื่อถือเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของผู้นำทางความคิด มีผลทำให้กลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15 – 25 ปีเกิดการทบทวนประเมินตนเองตัดสินใจเข้ารับบริการตรวจสุขภาพตามความต้องการ

อาจกล่าวพอสังเขปได้ว่าแนวคิดการแพร่กระจายนวัตกรรมนั้นให้มุมมองที่เกี่ยวกับปัจจัยในการยอมรับนวัตกรรม ในลักษณะของโครงสร้างนิยม แต่ยังให้ความสำคัญต่อการดิเค็งระบบอยู่กระบวนการสร้างการยอมรับนวัตกรรมนั้นอาจสรุปได้ด้วยแบบจำลองในภาพ

ภาพที่ 5.1 ภาพจำลองกระบวนการสร้างความยอมรับนวัตกรรมของกลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย

กลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้รับการจูงใจจากแกนนำ(อาสาสมัครภาคสนาม)สอดคล้องกับแนวความคิดความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร และผู้นำความคิด เนื่องจากได้รับข้อมูลสุขภาพเกี่ยวกับโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ แล้วทำการบอกเล่าข้อมูลสุขภาพต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาของกับกลุ่มกลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายที่มีอายุ 15 – 25 ปี ในเขตกรุงเทพมหานครและ

ปริณิชนิต การบอกเล่าเริ่มจากประสบการณ์ของการใช้ถุงยางอนามัยและสารหล่อลื่นและเคยเข้ารับบริการตรวจสุขภาพทางเพศมาก่อนจัดได้ว่าเป็นผู้นำทางความคิด (Opinion Leader) คือเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการชักจูง หรือมีอิทธิพลต่อความนึกคิดหรือเปลี่ยนแปลงความประพฤติของคนอื่น การพูดและการแสดงความคิดเห็นในการสนับสนุนให้ไปตรวจการติดเชื้อเอชไอวีและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และสนับสนุนให้ใช้ถุงยางอนามัยและสารหล่อลื่นเมื่อจะมีเพศสัมพันธ์นั้นเป็นการสื่อสารในลักษณะการสื่อสารแบบสองขั้นตอน (Two step flow of communication) ซึ่งเป็นการสื่อสารกับผู้นำทางความคิดเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือในระยะเวลาที่นานพอสมควรเพื่อให้กลุ่ม MSM เป้าหมายเกิดการคิดทบทวนเกิดความเข้าใจและให้ระยะเวลาตัดสินใจประเมินความเสี่ยงของตนเองคำนึงถึงผลดีผลเสียของการเข้ารับบริการตรวจสุขภาพทางเพศนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติจนตัดสินใจเข้ารับบริการตรวจสุขภาพทางเพศ

5.3 ข้อเสนอแนะต่อสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย

1. สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทยควรหาวิธีการสื่อสารแบบใหม่ไม่ควรเน้นหาแกนนำ(อาสาสมัคร)แต่อย่างใดเพราะต้องใช้ระยะเวลานานใช้งบประมาณมากและการเข้าถึงยังไม่มาก ควรสร้างเครือข่ายหรือรูปแบบสื่อสารใหม่ๆโดยอาศัย Social network เฉพาะขึ้นมาเพื่อให้ความรู้ในเรื่องที่สมาชิกกลุ่มต้องการทราบ ใช้การสื่อสารทั้งเชิงรุกและเชิงรับ
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมให้กลุ่มชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันเอดส์มากขึ้น ใช้วิธีการสื่อสารแบบใหม่ ๆ เพื่อเข้าถึงกลุ่ม MSM ให้มากขึ้น
3. เนื้อหาข้อความข่าวสารควรเป็นข้อความที่กลุ่มเป้าหมาย MSM อ่านแล้วเข้าใจ ใช้คำง่ายๆ และสามารถดึงดูดความสนใจได้ ไม่ใช่ศัพท์วิชาการ หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงศัพท์วิชาการได้ให้อธิบายด้วย
4. ควรสร้างความเข้าใจให้กับสังคมเกี่ยวกับการตรวจเลือดก่อนเข้ารับทำงานเนื่องจากปัจจุบันยังพบว่ามียังมีองค์กรหลายแห่งที่ขอตรวจเลือดก่อนเข้ารับการทำงาน หรือวัดพระธรรมกาย ต้องตรวจเลือดก่อนบวชหมู่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติ และเรื่องผู้ที่อายุน้อย ๆ ที่เป็น MSM ไม่กล้าบอกใครว่าเป็น พอไปถึงสถานการณ์จริงดูแลตนเองไม่ได้และสร้างความเข้าใจใหม่คือ หากเขารู้ว่าถ้าติดเชื้อแล้วต้องไปรักษา กลัวแฟนทั้ง
5. ควรสร้างความเข้าใจในสังคมว่าเกี่ยวกับเอดส์รักษาได้ เพราะคนส่วนหนึ่งเข้าใจว่าไม่อยากไปตรวจเพราะถ้ารู้ว่าตนเองติดเชื้อแล้ว กลัวถูกรังเกียจจากสังคมและคนรอบข้าง

5.4 ข้อจำกัดในการวิจัย

ข้อจำกัดในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ไม่สามารถเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจงได้ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างไม่เปิดเผยตัวและไม่สามารถรู้ได้ว่าเป็นใครและไม่สามารถรู้ได้ว่าได้รับการตรวจสุขภาพทางเพศหรือไม่ เมื่อไหร่ อย่างไร ผู้วิจัยจึงต้องอาศัย ฟาสีรุ่ง สาขากรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี ในการสอบถามความสมัครใจของกลุ่มเป้าหมายที่เข้ารับบริการตรวจสุขภาพทางเพศแล้ว ทำให้ผู้วิจัยต้องใช้ระยะเวลาในการรอ เมื่อกลุ่มเป้าหมายเว้นว่างจากภารกิจ ซึ่งในการเก็บข้อมูลต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร เพื่อขอให้กลุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์

5.5 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยในจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเช่น จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดภูเก็ตและจังหวัดชลบุรี(พัทยา)
2. ศึกษาการเปิดรับข่าวสารของกลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายรวมทั้งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้ารับบริการตรวจสุขภาพทางเพศของกลุ่มวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายในส่วนภูมิภาค
3. ศึกษาความคิดเห็นของผู้รับสารเกี่ยวกับการใช้ช่องทางการสื่อสารของสมาคมฟาสีรุ่งแห่งประเทศไทยกับความพึงพอใจและการตัดสินใจเข้ารับบริการตรวจสุขภาพทางเพศ